

From: 10.2.e
 To: 10.2.e
 Cc: 10.2.e
 Subject: Terugkoppeling gesprek 10.2.g
 Date: maandag 26 januari 2015 12:14:36

Beste collega's,

Hierbij terugkoppeling van het gesprek met de Armeense organisatie 10.2.g afgelopen week.

Groet,

10.2.e

Op dinsdag 20 januari 2015 sprak 10.2.e samen met de regiomedewerkers 10.2.e met vertegenwoordigers van 10.2.g. Dhr. 10.2.e waren bij het gesprek aanwezig.

- 10.2.g is in verschillende landen vertegenwoordigd. Het centraal bureau zit in Brussel. 10.2.g maakt deel uit van de Samenwerkende Armeense organisaties (SAO) en werkt hierin nauw samen met FAON.
- 10.2.g vroeg zich vooral af waarom het voor NL zo moeilijk was om de genocide te erkennen en de motie Rouvoet uit te voeren. Zeker gezien het feit dat de genocide in het Nederlandse Parlement was erkend. Ook FRA en Uruguay waren tot erkenning overgegaan.
- 10.2.e benadrukte dat de motie Rouvoet wel degelijk serieus wordt uitgevoerd en dat de EU inclusief NL kritisch is in de relatie met Turkije o.a. over de persvrijheid. In de dialoog van NL met Turkije staat de kwestie van de Armeense genocide prominent op de agenda.
- Het is echter niet aan het kabinet zelf om deze historische gebeurtenissen met zeer inhumane gevolgen te duiden. Van belang is dat Turkije en Armenië met behulp van wetenschappers tot een gezamenlijke duiding van het verleden komen. Het is – op dit punt – essentieel dat de Turkse en Armeense regeringen de toegang tot elkaars nationale archieven mogelijk maken.
- Volgens 10.2.g was Turkije een historische ontkenner en blijft internationale druk nodig. Alleen hierdoor heeft Turkije enigszins toegegeven. Meer onderzoek is niet nodig, er is meer dan voldoende onderzoek gedaan door objectieve instanties. NL moet duidelijker zijn richting Turkije en deelnemen aan herdenkingsactiviteiten in NL en Armenië. 10.2.g zal er alles aan doen om Nederland hiervan te overtuigen. Ook de protocollen en de relatie van Turkije met Azerbeidzjan kwamen kort aan de orde.
- Belangrijkste boodschap van 10.2.g was dat NL goed moet nadenken over of (en op welk niveau) zal worden ingegaan op de uitnodiging van Turkije voor de herdenking van de slag bij Gallipoli op 24 april 2015. Als daar wel aan wordt deelgenomen en er geen Nederlandse overheidsvertegenwoordiger bij de Armeense herdenking is dan zou dit zeer teleurstellend zijn en was dit een keuze tegen Armenië.
- 10.2.e lichtte toe dat NL nog geen standpunt heeft bepaald ten aanzien van

eventuele Nederlandse betrokkenheid bij herdenkingen in 2015, in Nederland of elders. NL zal dit te zijner tijd van geval tot geval bezien.

- 10.2.g ging vervolgens kort in op de geplande activiteiten: op 18/4 een demonstratie op het Malieveld, 21 april een herdenkingsconcert in de Grote Kerk in Den Haag en herdenkingen bij de monumenten in Assen en Almelo op 24 april. De gehele periode zouden er allerlei verschillende activiteiten worden georganiseerd.
- President Hollande zou hebben toegezegd bij de herdenking in Armenië aanwezig te zijn. De Paus werd ook genoemd, maar er was nog geen zekerheid over zijn aanwezigheid bij de herdenking in Yerevan.

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Subject: RE: Gesprek Armeense organisatie 10.2
Date: donderdag 8 januari 2015 16:34:34

Hi 10.2.e

Ik heb even gespeurd en denk dat het hierom gaat:

<http://www.teachgenocide.org/files/DocsMaps/UN%20Report%20on%20Genocide%20%28excerpts%29.pdf>

Zie ook Wikipedia 'Whitaker report': [http://en.wikipedia.org/wiki/Sub-](http://en.wikipedia.org/wiki/Sub-Commission_on_the_Promotion_and_Protection_of_Human_Rights#Whitaker_Report)

[Commission_on_the_Promotion_and_Protection_of_Human_Rights#Whitaker_Report](http://en.wikipedia.org/wiki/Sub-Commission_on_the_Promotion_and_Protection_of_Human_Rights#Whitaker_Report)

Ik zie dat je nog wel kunt twisten over de claim dat de subcommissie de definitie 'genocide' geaccepteerd heeft: **In the end the second and weaker of two proposed resolutions was adopted, one that took note of the study and thanked Whitaker for his efforts and also noted "that divergent opinions have been expressed about the content and proposals of the report"**

'Kennis genomen van' dus. Tot zover even, ik denk dat ik je in de juiste richting heb gewezen maar aangezien dit zo'n vreselijk gepolitiseerde kwestie is durf ik niet mijn hand ervoor in het vuur te steken dat ik de details goed heb. Daarvoor zou je misschien nog even verder moeten graven.

Voor de duidelijkheid: het gaat om een subcommissie van de VN Mensenrechtencommissie, die weer een voorganger is van de Mensenrechtenraad.

Groet,

10.2

From: 10.2.e
Sent: donderdag 8 januari 2015 11:39
To: 10.2.e
Subject: Gesprek Armeense organisatie 10.2

Beste 10.2.e

Morgen spreekt 10.2.e met de Armeense organisatie 10.2 over de kwestie van de Armeense genocide. In een brief hierover aan M schrijft 10.2 dat het VN Genocide Verdrag niet aan de orde is maar dat de VN commissie voor mensenrechten de Armeense genocide wel als zodanig benoemd zou hebben. Weet jij wie bij DMM hierover wellicht meer weet? Ik heb zelf even op internet gezocht maar daar kan ik dit niet terugvinden.

Bedankt alvast,

Groet,

10.2

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: voorbereiding gesprek 10.
Date: donderdag 8 januari 2015 10:48:30
Attachments: [Vorbereitung gesprek 10.2.docx](#)
[Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat van Xerox.pdf](#)

Beste 10.2.e

vide onderstaand antwoorden op je vragen.

s1

Vide quote uit interview: "I was called a Georgian. I apologize for this, but they even said [something] worse: They called me an Armenian," Erdogan said during an interview with NTV, according to a translation from Today's Zaman newspaper. "But I'm a Turk."

<http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2014/08/06/is-armenian-an-insult-turkeys-prime-minister-seems-to-think-so/>

s4

Er zijn projecten met NGO's van beide landen, o.a. gesteund door de EU (Armenia-Turkey Normalisation Process). Voorts zijn er ook informele contacten tussen overheden. In december 2013 vond zelfs een bezoek van de Turkse M aan Armenië plaats in het kader van de Black Sea Economic Cooperation. Maar dit heeft niet tot concrete initiatieven geleid. 10.2.a

Nagorno Karabach: Tekst actualiseren:

- NK de facto onder Armeense controle; Armeense troepen bezetten omliggende delen van Azerbeidzjan. NL steunt inspanningen OVSE Minsk Groep, die streeft naar vreedzame oplossing.
- Regelmatig dodelijke incidenten rond contactlijn (Line of Contact). In de afgelopen twee weken zijn er dagelijks schietincidenten, ook met mortieren en raketten. Beide kanten claimen dagelijks meerdere overtreding van de wapenstilstand door de tegenpartij. Op 6 januari bracht de VS State Department een verklaring uit: "these incidents do not correspond to the Armenian and Azerbaijani presidents' commitments to reach a peaceful resolution to the Nagorno-Karabakh conflict".
- Op 12/11 werd door AZB een Armeense helikopter werd neergehaald in N-K. Verklaringen van o.a. covoorzitters Minsk groep (FRA, VS, RF) (zwaarste incident sinds wapenstilstand in 1994) en EU (partijen worden opgeroepen zich terughoudend op te stellen en geen verklaringen uit te brengen/ acties uit te voeren die de situatie verder kunnen escaleren). Daarnaast oproep om onderzoek te doen naar het incident.

s5

Het was mij niet bekend dat [blijkbaar](#) inmiddels de knoop is doorgehakt dat [1](#) in april de herdenking in Jerevan zal bijwonen. Het lijkt me wel zo correct om dit eerst ook aan ambassade te melden cq antwoord te geven op de uitnodiging aan MP Rutte, alvorens dit aan derden te melden. Dus m.i. beter nog even wachten.

s7

Zoeken we op!

s8

Armenië stelt altijd dat men bereid is tot dialoog zonder voorwaarden. Doch TU vindt dat het verwerpen van de link met Nagorno-Karabakh wel degelijk een voorwaarde schept, die voor TU niet aanvaardbaar is.

s10

Tu en AZ zijn "broedervolken" (" Twee landen , één natie"). 10.2.a

FRA

Vermeld kan nog worden dat dat niet alleen de Franse Constitutionele Raad zich heeft uitgesproken over de ontkenning van genocide maar dat ook het ECHR tot het oordeel is gekomen dat ontkenning van genocide niet strafbaar is.

Succes morgen met het gesprek. Ben benieuwd te horen wat er uit komt,

Groet,

10.2

10.2.e

Ambassador

Embassy of the Kingdom of the Netherlands
Sheraton Metechi Palace Hotel | 20, Telavi Street, Tbilisi 0103 Georgia

10.2.e

-----Original Message-----

From: 10.2.e

Sent: woensdag 7 januari 2015 21:53

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: voorbereiding gesprek 10.2.

Beste collega's,

Vrijdag spreekt 10.2 samen met collega 10.2.e en mij met 10.2 (op hun verzoek). Ik ben bezig met de voorbereidingen voor dit gesprek.

In de bijlage de eerste aanzet waar ik morgen mee verder zal gaan. Ik zet het alvast ook bij jullie uit aangezien het gesprek vrijdag al is. Als jullie aanvullende informatie hebben dan ontvang ik dit graag. Ik heb ook een aantal specifieke vragen voor jullie in het document gezet. In de bijlage een factsheet die we van 10.2 ontvangen hebben. Van dit gesprek zal een kort verslag naar de Kamer gaan (op verzoek van de Kamer).

Volgende week hebben we ook een gesprek met de Armeense organisatie 10.2.g

Alvast veel dank en groet,

-----Original Message-----

From: 10.2.e

Sent: woensdag 7 januari 2015 21:53

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e
Subject: voorbereiding gesprek 10.2.

Beste collega's,

Vrijdag spreekt 10.2. samen met collega 10.2.e en mij met 10.2. (op hun verzoek). Ik ben bezig met de voorbereidingen voor dit gesprek.

In de bijlage de eerste aanzet waar ik morgen mee verder zal gaan. Ik zet het alvast ook bij jullie uit aangezien het gesprek vrijdag al is. Als jullie aanvullende informatie hebben dan ontvang ik dit graag. Ik heb ook een aantal specifieke vragen voor jullie in het document gezet. In de bijlage een factsheet die we van 10.2. ontvangen hebben. Van dit gesprek zal een kort verslag naar de Kamer gaan (op verzoek van de Kamer).

Volgende week hebben we ook een gesprek met de Armeense organisatie 10.2.g

Alvast veel dank en groet,

10.2.

From: 10.2.e
 To: 10.2.e
 Subject: FW: Attitude of Dutch government on Armenian Genocide
 Date: donderdag 8 januari 2015 13:28:16
 Attachments: image001.png

Hi 10.2.
 Kun je hiermee uit de voeten?

10

From: 10.2.e
 Sent: donderdag 8 januari 2015 12:56
 To: 10.2.e
 Cc: 10.2.e
 Subject: RE: Attitude of Dutch government on Armenian Genocide

Beste 10.2.e

Bij deze stuur ik u de gevraagde informatie over het standpunt van de Heilige Stoel inzake de kwestie van de Armeense genocide.

Hartelijke groet,

10.2

1. De Heilige Stoel heeft de Armeense genocide nooit officieel erkend.

2. Het is niet zeker of de paus de herdenking van de Armeense genocide in Jerevan zal bijwonen. 10.2.a

[Redacted]

[Redacted]

3. De Armeense Kerk zal komend jaar de 1,5 miljoen slachtoffers van het bloedbad heilig verklaren. De Armeense Kerk is een zelfstandige, Oosters-Orthodoxe Kerk en staat los van de Rooms-Katholieke Kerk.

4 10.2.a

[Redacted]

Uitspraken Heilige Stoel over de Armeense genocide

Paus Johannes Paulus II heeft in 2000 eenmalig gesproken over 'de eerste genocide van de 20^e eeuw', maar na een felle reactie van Turkije paste hij zijn terminologie aan. In een gezamenlijke verklaring met het hoofd van de Armeense Kerk sprak de paus toen over "de vernietiging van anderhalf miljoen Armeense Christenen, die doorgaans wordt gedefinieerd als de eerste volkerenmoord van de twintigste eeuw".

10.2.a

[Redacted]

From: 10.2.e
 Sent: woensdag 7 januari 2015 14:52
 To: 10.2.e

Subject: SPOED: Attitude of Dutch government on Armenian Genocide

10.2.

Kun je hier naar kijken?

10.2

From: 10.2.e
Sent: Wednesday, January 07, 2015 01:59 PM W. Europe Standard Time
To: 10.2.e
Subject: FW: Attitude of Dutch government on Armenian Genocide

Beste 10.2.

Zie onderstaande verzoek van collega die zich met Armenië bezig houdt. Is dit misschien iets dat jouw stagiair kan uitpluizen?

Kwestie doet hier veel stof opwaaien ivm plan voor monument genocide in Assen.

Dank,

10

From: 10.2.e
Sent: woensdag 7 januari 2015 13:56
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: Attitude of Dutch government on Armenian Genocide

10.

Zou jij eens na kunnen gaan wat het standpunt van het Vaticaan is t.a.v. de erkenning van de Armeense genocide? Zie onderstaand bericht. Vandaag zag ik ook dit bericht - http://www.kerkinood.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=4540:armenie-roept-dag-uit-ter-heinnering-aan-genocide&catid=43:midden-oosten&Itemid=96 – waarin staat dat paus Franciscus op 24 april 2015 een Heilige Mis zal vieren op het Sint-Pietersplein ter herdenking van de Armeense genocide.

Dankjewel en groet,

10.2.

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 30 december 2014 08:58
To: 10.2.e
Subject: RE: Attitude of Dutch government on Armenian Genocide

10.2. interessant dat gemeld wordt dat de Paus in Jerevan aanwezig zal zijn. Was mij nog niet bekend. Betekent dat ook dat het Vaticaan formeel de genocide erkent?

Groet,

1

From: 10.2.e
Sent: zaterdag 27 december 2014 18:56
To: Armenian News Team
Subject: Attitude of Dutch government on Armenian Genocide

An Article in Dutch Daily Reformatish Dagblad concerning the policy of Dutch government on Armenian Genocide published on 20 December 2014.

See English and Armenian text below, after original Dutch text.

Reformatish Dagblad
Website: <http://www.refdag.nl>
 20 december 2014

Kabinet faalt in uitvoering motie-Rouvoet

Tien jaar na de motie Rouvoet over de Armeense genocide faalt de Nederlandse regering nog steeds in de uitvoering ervan, stelt **M. Hakhverdian**

De Kamer heeft het laatste woord. Maar het is zeer de vraag of de Nederlandse regering deze hoofdregel van het Nederlandse staatsrecht voldoende respecteert. Met de hete adem van Turkije in de nek manoeuvreert zij tussen feiten en formuleringen.

Tien jaar geleden, op 21 december 2004, nam de Tweede Kamer met algemene stemmen de motie-Rouvoet aan. Het was in de nasleep van het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie, waarin een datum werd bepaald voor de start van de onderhandelingen met Turkije over toetreding tot de Europese Unie.

De motie draagt de regering op om in de dialoog met Turkije de erkenning van de Armeense genocide voortdurend en nadrukkelijk aan de orde te stellen. Behalve de opdracht tot agendering, impliceert de motie erkenning van de Armeense genocide. In beide opzichten faalden opeenvolgende ministers de afgelopen tien jaar.

Wat betreft de actie die de motie vraagt, antwoordt de regering desgevraagd steevast met het verplaatsen van het onderwerp naar de context van de relatie tussen Armenië en Turkije. In de (niet-bestaande) dialoog tussen die landen dient blijkbaar alles te worden opgelost, ook de kwalificatie van het verleden. Dit is het Turkse standpunt, naar het Armeense wordt niet gevraagd.

Achterhoedegevecht

Het is moeilijk voorstelbaar dat dit staaltje van de Turkse ontkenningpolitiek nog deel uitmaakt van het officiële Nederlandse standpunt over de Armeense genocide. En toch is dit nog maar één voorbeeld. De motie die het parlement in 2004 aan de regering meegaf spreekt over de erkenning van de Armeense genocide. Met het honderdste herdenkingsjaar in aantocht is het des te pijnlijker dat de regering in de uitvoering hiervan faalt.

Internationaal is er op wetenschappelijk gebied al lange tijd consensus over het feit dat de uitroeiing van de Armeense bevolkingsgroep in het Ottomaanse Rijk genocide was.

Turkije voert een achterhoedegevecht. Nederland zou beter achter de moedige mensenrechten- en antiracismebewegingen in Turkije moeten gaan staan. Door de staat Turkije "ter wille te zijn" in de omgang met de Armeense genocide, staat Nederland met de rug naar de mensenrechtenbewegingen toe.

De Nederlandse regering wringt zich in de terminologie in allerlei bochten om de term "Armeense genocide" te vermijden dan wel te verbloemen. Hoewel Kamerleden zich uiten in lijn met de motie Rouvoet, ook Kamerleden van regeringspartijen, spreekt de regering formeel van „de kwestie van de Armeense genocide.”

Taalkundig lijkt deze term, mits daarvoor gereserveerd, te verwijzen naar een bepaald probleem, waar het gaat om de Armeense genocide, bijvoorbeeld de Turkse ontkenning.

Het wordt gênant dat deze formulering verwordt tot mantra. Recent nog in de antwoorden van de ministers Koenders, Asscher en Opstelten op Kamervragen, waarin gesteld werd dat „het herdenken van de kwestie van de Armeense genocide waardig en met respect voor alle betrokken groeperingen moet kunnen plaatsvinden.” Wie gaat er nou een kwestie herdenken? En wie zijn alle betrokken groeperingen?

Geen verbetering

Op 24 april 2015 is het honderd jaar geleden dat de Armeense genocide begon met het arresteren en vermoorden van honderden Armeense intellectuelen en kunstenaars in Istanbul. In Nederland en wereldwijd zullen talloze activiteiten plaatsvinden, onder meer op wetenschappelijk en cultureel gebied.

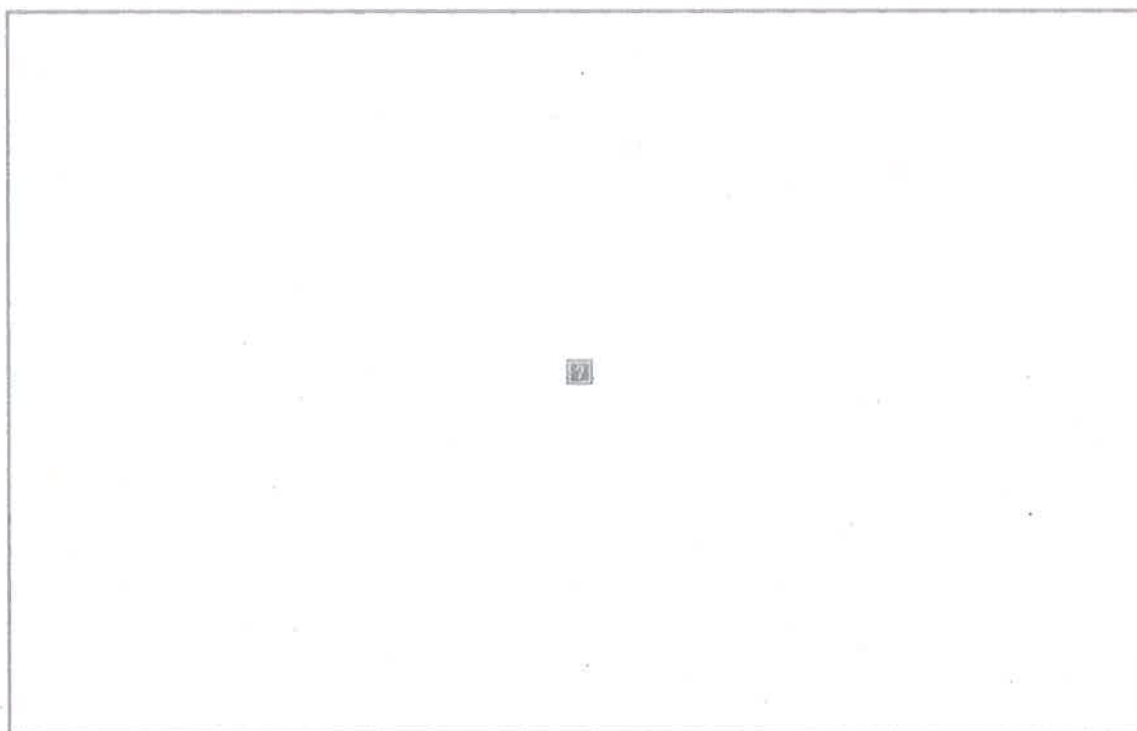
In de Armeense hoofdstad Jerevan zullen de paus, de Franse president Hollande en andere regeringsleiders de herdenking bijwonen. Ook de Nederlandse premier is uiteraard uitgenodigd. Turkije probeert van alles om de aandacht van de herdenking af te leiden, de herdenking te ontmoedigen, misleidende andere activiteiten te organiseren en over de schouders van regeringen mee te kijken.

De Armeense gemeenschap in Nederland vraagt al jaren om aanwezigheid van onze regering bij de herdenking rond 24 april. Tot op heden bedankte de regering.

In vele opzichten uit de regering zich thans meer en meer kritisch als het om de lange arm van Turkije gaat. En ja, in dezelfde antwoorden op de Kamervragen zegt de regering dat ze Turkije na de Turkse anti-Armeense demonstratie in Almelo heeft opgeroepen om er „verantwoordelijk mee om te gaan, ook met het oog op de herdenking in 2015.” Ook beziet het kabinet de eigen eventuele betrokkenheid bij herdenkingen van de kwestie van de Armeense genocide steeds „van geval tot geval.” Er zijn echter nog geen tekenen van verbetering in de uitvoering van de motie-Rouvoet.

Hoe gebrekkig de uitvoering van de motie-Rouvoet de afgelopen tien jaar ook is geweest, er is nog net tijd om, voordat we het herdenkingsjaar 2015 ingaan, niet alleen de unanieme Kameruitspraak, maar ook de Armeense gemeenschap in Nederland en elders in de wereld het respect te betonen dat hun verschuldigd is.

De auteur is voorzitter van de Federatie Armeense Organisaties Nederland (FAON).

Leden van de Federatie Armeense Organisaties Nederland (FAON) en Hay Tad Nederland demonstreerden op 22 april in Den Haag tegen de ontkenning door Turkije van de Armeense genocide (1915-1923). beeld RD, Henk Visscher

Reformatorisch Dagblad (Dutch Daily)

Website: <http://www.refdag.nl>

20 December 2014

Dutch government fails to fully implement Rouvoet's motion

Ten years after Rouvoet's motion about the Armenian Genocide, the Dutch government still fails in its full implementation, according to **M. Hakhverdian**

The Parliament should have the last word. But it is highly questionable whether the Dutch government

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: Gesprek M-Asscher over kwestie Armeense genocide: standpunten DUI/VK/FRA
Date: maandag 10 november 2014 15:57:54

10.2.e

Zoals met 10.2 besproken t.b.v. het gesprek morgen van M met Asscher over kwestie van de Armeense genocide, hieronder een aanvulling op het memo hierover. SZW zal Asscher er nl. over informeren dat VK/Lidington en DUI/Steinmeier onlangs bezoek aan Yerevan en herdenkingsmonument hebben gebracht. In dat licht hieronder de standpunten van DUI en VK. De zaak ligt iets genuanceerder dan SZW mogelijk aan Asscher heeft doorgegeven. Verder nog extra achtergrond over FRA positie.

Groet,

10.2.e

DUI

- DUI erkent genocide niet.
- 10.2.a
 [Redacted]
- DUI verklaring over het bezoek aan het monument in Yerevan spreekt overigens over "de nagedachtenis aan de 1,5 miljoen Armeniërs die in 1915/16 bij de massacres en verdrijving om het leven kwamen." Steinmeier bezocht het monument samen met zijn ARM ambtgenoot.

VK

- VK onderstreept dat VK Armeense genocide niet als zodanig erkent (zie ook voorzichtige formulering persbericht over bezoek Stas Lidington aan Yerevan: "Just paid my respects at Tsiternakaberd Memorial remembering upcoming centenary of 1915 and its importance for all Armenians,"). Wijst erop dat Lidington al eerder een bezoek had gebracht aan het monument en dat hij dat tijdens zijn bezoek opnieuw heeft gedaan vanwege de a.s. herdenking.
- 10.2.a
 [Redacted]
- In Londen bereiden de Armeense en Turkse ambassades samen een religieuze dienst in Westminster Abbey voor. 10.2.a
 [Redacted]

FRA

- Uitzonderingspositie in EU samen met GRIE en CY: erkennen genocide.
- 10.2.a
 [Redacted]
- Afgelopen 24 april was president Hollande aanwezig bij herdenking in Parijs, en in 2015

zal hij bij de 100-jarige herdenking in Yerevan zijn, op uitnodiging van president Sarkissian van Armenië.

11.1

FRA parlement nam begin 2012, op basis van een voorstel van president Sarkozy, een wet aan die ontkenning van de Armeense genocide strafbaar stelt. Franse Constitutionele Raad verklaarde deze ongrondwettig, want in strijd met de vrijheid van meningsuiting. Hollande heeft daarna geen vervolg gegeven aan zijn voornemen van medio 2012 opnieuw met zo'n wetsvoorstel te komen. In oktober van dit jaar diende Franse parlements lid wetvoorstel in om het ontkennen van genocides en misdaden tegen de menselijkheid van de 20ste eeuw te bestraffen: inclusief de Armeense genocide, expliciet als reden genoemd voor het voorstel.

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: Armeense kwestie / gesprek 10.2.e
Date: vrijdag 31 oktober 2014 15:47:06
Attachments: image001.jpg

Van gesprek met 10.2.e in A'dam vanmorgen zij het volgende gemeld:

- Zoals eerder bericht treedt 10 op als adviseur van de gemeente Almelo i.v.m. de voorbereiding van de herdenking van 2015. Probleem is dat haar eerste aanspreekpunt, de kennelijk alom gerespecteerde vrouwelijke VVD-burgemeester, binnenkort lange tijd uit de roulatie zal zijn 10.2.e. Onduidelijk nog wie de burgemeester gaat vervangen.
- Uit haar contacten in de Turkse gemeenschap heeft 1 begrepen dat er hoe dan ook een Turkse demonstratie zal zijn bij de herdenking in 2015. 10.2.e, 11.1
 10.2.a
 Ook zou 10.2 daarover in contact kunnen treden met V&J.
- 10 meldde voort nog dat mogelijk ook de Azeri-gemeenschap in NL t.z.t. van zich laat horen, mede i.v.m. Nagorno-Karabach. Kennelijk was de Azeri-gemeenschap ook dit jaar medebetrokken geweest bij de organisatie van de demonstraties bij het monument.
- Een rol speelt verder, aldus 1, de concurrentie tussen de Armeense gemeenschap in Almelo en die in Amsterdam (mede in licht van mogelijke benoeming van Armeense bisschop in Nederland).
- Bedoeling is, aldus 1, dat er t.z.t. een bordje "genocide" bij het monument komt te staan, terwijl dat woord thans nog niet op het monument staat. Wel is er kennelijk op hetzelfde terrein nog een oud monument uit 2003, waar wél het woord genocide op staat.
- Ook zou er in Assen nog een genocidemonument zijn.

Operationeel:

- 10.2.a SZW zou misschien hetzelfde kunnen doen met de beide gemeenschappen.
- @10.2.e 1 treedt graag met SZW in contact, om ook met jullie hierover van gedachten te wisselen. Kan ik jouw gegevens doorgeven?

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: INF/ gesprek met SZW over kwestie Armeense genocide
Date: vrijdag 10 oktober 2014 11:04:23
Attachments: image001.jpg

Op woensdag 8 oktober spraken 10.2.e en ik met collegae 10.2.e en 10.2.e, beiden van SZW, over de kwestie van de Armeense genocide. Specifiek kwamen twee zaken aan de orde:

- 1/ de beantwoording van een brief die de Vaste Kamercommissie voor SZW in juni ontving van de Federatie Armeens Organisaties in Nederland (FAON), waarop de Commissie graag een kabinetsreactie ontvangt;
- 2/ hoe om te gaan met de komende herdenking van 100 jaar genocide in 2015.

- 1
1
- In gesprek met 10.2. in mei 2014 had Asscher aangegeven het als zijn taak te zien de spanningen tussen beide bevolkingsgroepen te de-escaleren.
- 11.1
11.1, mits die anders wordt vormgegeven. Het zou moeten gaan om een algemene herdenking van bv. triggerfactoren voor genocides. De bijeenkomst zou ook rondom het thema discriminatie georganiseerd kunnen worden. 10.2. zou hierover nadenken. SZW was zich er van bewust dat het moeilijk zal zijn om een "minder gevoelige algemene herdenking" te organiseren zonder er een conferentie van te maken. 11.1
- 11.1
- Vanuit BZ zijn nogmaals de gevoeligheden geschetst waarbij is aangegeven dat het bijwonen van een herdenking gezien kan worden als erkenning van de genocide. Het is maar de vraag of 10.2. op de gewenste manier invulling kan en wil geven aan de herdenkingsbijeenkomst.

Operationeel hebben we het volgende afgesproken:

1. We laten de brief van de VKC SZW (waarin commentaar wordt gevraagd op FAON-brief) voorlopig even rusten. Er is ook geen deadline voor beantwoording aan gekoppeld. Zodra VKC rappel stuurt, hebben we een natuurlijk moment om nieuwe M te informeren, en te verzoeken met Asscher van gedachten te wisselen om op één lijn te komen t.a.v. herdenkingen in 2015.

2. IK11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
3. BZ (10.2.e) zal uitzoeken wat overheden van andere landen van plan zijn te doen in 2015, en SZW hierover informeren. Tevens zal er een breder advies worden opgesteld voor het bijwonen van de herdenking in Armenië door de Nederlandse CdP in Tbilisi en het bijwonen van eventuele herdenkingen die Armenië in andere landen organiseert.

Vriendelijke groet,

10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted] Directie Europa | Ministerie van Buitenlandse Zaken | Postbus
20061 | 2500 EB | Den Haag | 10.2.e [redacted]

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: ARTICLE BOOKREVIEW 10.2.e ON ARAMAIC GENOCIDE
Date: woensdag 5 maart 2014 15:40:39

Beste 10.2.e

Zoals zojuist besproken, en op verzoek ook nog even kort op de mail. Vaak zijn dit soort casussen een wat grijs gebied: burgermeesters behoren niet contrair beleid van het Rijk te handelen, maar tegelijkertijd geldt vanzelfsprekend ook voor hen vrijheid van meningsuiting. In dit geval spreekt 10.2.e vooral namens zichzelf, mogelijk als ambtsdrager van de gemeente 10.2.e, maar niet namens de Nederlandse regering. Ons advies is dan ook om hier geen actie op te ondernemen, dat maakt het vermoedelijk juist groter dan nodig.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 5 maart 2014 11:34
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: ARTICLE BOOKREVIEW 10.2.e ON ARAMAIC GENOCIDE

Beste 10.2.e

Zoals afgesproken stuur ik je hierbij het artikel zoals ik dat van 10.2.a heb gekregen over de kwestie van de Armeense genocide.

Alvast dank voor je hulp bij het uitzoeken of wij als centrale overheid de lokale overheid er, op wat voor wijze dan ook, kunnen aanspreken op het feit dat de kabinetslijn hier een andere is.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 27 februari 2014 10:46
To: 10.2.e
Subject: ARTICLE BOOKREVIEW 10.2.e ON ARAMAIC GENOCIDE

Dear 10.2.e

I am enclosing herewith the news item, I was talking about on the phone this morning.

Best regards,

10.2.e

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: Vraag VARA | Armeense kwestie
Date: maandag 3 februari 2014 14:11:28
Attachments: image001.png

Ha 10.2.e,

1

10.2.e vraagt:

1. Stellen we in elk contact met de Turkse overheid de Armeense kwestie aan de orde, zoals staat in de motie-Rouvoet?
2. Erkennen we dat er een Armeense genocide is? Zo niet, hoe formuleren we onze mening dan?

2

Ik vond deze antwoorden op Kamervragen uit 2011: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/11/25/beantwoording-kamervragen-armeense-genocide.html>

Zijn die nog van kracht of vinden we inmiddels iets anders?

3

10.2 stelt deze vragen omdat zij bezig is met de research voor een korte documentaireserie over de Turks-Armeense kwestie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Persvoorlichter

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67 | Den Haag
Postbus 20061 | 2500 EB | Den Haag

10.2.e

www.minbuza.nl

logo

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Subject: RE: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind
Date: woensdag 31 oktober 2012 10:10:50

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 31 oktober 2012 10:09
Aan: 10.2.e BD/DWJZ/SSR
Onderwerp: RE: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind

Geachte meneer 10.2.e,

Ik bel graag met u; wat is uw nummer?
 Hartelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e BD/DWJZ/SSR 10.2.e
Sent: woensdag 31 oktober 2012 10:06
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind
Importance: High

Geachte mw. 10.2.e

Ik ben 10.2.e . U kunt met mij contact opnemen over het initiatiefvoorstel, met dien verstande dat de samenvatting van de heer 10.2.e hieronder accuraat is.

Met hartelijke groet,

10.2.e

 Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Security and Justice

Van: 10.2.e BD/DEIA/IBP
Verzonden: woensdag 31 oktober 2012 10:01
Aan: 10.2.e BD/DWJZ/SSR

CC: 10.2.e [redacted] BD/DEIA/IBP; 10.2.e [redacted] BD/DEIA/IBP
Onderwerp: RE: uit DGES staf - Wetsvoorstel Voordewind
Urgentie: Hoog

Beste 10.2.e

Klopt het dat jij dit onderwerp in portefeuille hebt?
 Zo ja, kan je dan svp 10.2.e [redacted] BZ (zie cc) hierover benaderen, c.q. haar
 doorverwijzen naar de behandelende collega van DW?

Dank en groet,

10.2.

10.2.e [redacted]
 Ministerie van Veiligheid en Justitie
 Directie Europese en Internationale Aangelegenheden (DEIA)
 10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted]
Verzonden: woensdag 31 oktober 2012 9:02
Aan: 10.2.e [redacted] BD/DEIA/IBP
Onderwerp: FW: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind
Urgentie: Hoog

Beste 10.2.

Zoals je wellicht weet reist MP op 6 en 7 november naar Turkije. Wij horen dat op de agenda van de Vaste Cie TK Justitie het initiatiefwetsvoorstel Voordewind (CU) over strafbaarstelling negationisme (de facto ontkenning Armeense genocide) is opgenomen voor behandeling in de periode 13-15 november (ook al begrijpen wij dat uitstel in de rede ligt ivm regeringsvorming). In januari van dit jaar heeft dit ook gespeeld. Toen is besloten in overleg tussen jullie, AZ en ons dat de regering zich zijn standpunt voorbehoudt en louter procedureel standpunt inneemt (afwachten verdere procedure wetsontwerp in Kamer).

Wij willen graag het dossier van MP op dit onderdeel actualiseren.

Wie trekt dit dossier binnen V&J?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [redacted]
Sent: dinsdag 30 oktober 2012 15:33
To: 10.2.e [redacted]
Cc: 10.2.e [redacted]
Subject: RE: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind

10.2.e

Ik heb haastig het dossier laten komen en nader huiswerk gedaan; wellicht kan dit nog mee naar AZ (hoewel men dit daar wellicht al weet). Ik neem aan dat de info naar AZ moet omdat de MP

volgende week naar Turkije afreist.

Een paar punten:

1. Het initiatief wetsvoorstel (Voordewind) strafbaarstelling Negationisme (ontkenning Armeense holocaust) wordt in de periode 13-15 november a.s. behandeld in de Vaste Cie TK voor Justitie. In januari 2012 was het probleem dat de MR daarover bij de behandeling in de MR nog geen standpunt wilde innemen. Dat was mogelijk door te kiezen voor een procedureel standpunt (zoals aangegeven in de Nota van toelichting op het Besluit houdende wijziging van het RvO MR, Stb 2011, nr. 495, p. 4). In gewoon Nederlands: de MR neemt geen standpunt in voordat het ontwerp door de beide Kamers is behandeld.

2. Bij de behandeling van het initiatiefwetsontwerp In de periode 13-15 november dient de voor het onderwerp eerstverantwoordelijke bewindspersoon in beginsel in de TK aanwezig te zijn (zie Draaiboek voor de regelgeving, par. 5, nr. 143). Dit is in casu de minister voor V&I. Kortom hier is geen rol weggelegd voor de minister van BZ.

Verwacht wordt dat het initiatief niet of nauwelijks steun krijgt en daardoor niet de vereiste meerderheid zal krijgen.

Hopelijk is dit nuttig.

Vr. gr.

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 30 oktober 2012 14:11
To: 10.2.e
Subject: FW: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 30 oktober 2012 13:02
To: 10.2.e
Subject: FW: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind

10.2.e

Dit is alles wat ik kon vinden. Dateert echter van januari 2012.

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 25 januari 2012 10:02
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind

10.2.e dit is wat ik hierover heb. 10.2.

From: 10.2.e
Sent: woensdag 25 januari 2012 09:51
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: uit DGES staf - wetsvoorstel Voordewind

10.2 heb jij de tekst van dit wetsvoorstel? (vast wel) Zou je het aan 10.2.e en mij willen toesturen?

Alvast dank, 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 25 januari 2012 09:36
To: 10.2.e
Subject: uit DGES staf

Bespreking wetsvoorstel Voordewind (Armeense Genocide) in volgende Ministerraad.

Weet jij daar iets van?

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Aan de Minister, ^{Via} de Staatssecretaris
 Van DEU 10.21/11
 Via 10.2.e 2.e S, S 10.2.e
 Kopie aan DGPZ, DMH, DVB, BPZ, PV EU, 10.2.e PS
 minister, Istanbul, Tblisi
 Afgestemd met DJZ, DIE, ANK

TER BESLISSING 10
2Datum
21 november 2011Onze Referentie
DEU-356/11Opgesteld door
10.2.e

memo

Kamervragen ChristenUnie over kwestie van de Armeense genocide

Aanleiding

Kamervragen leden Voordewind en Wiegman-van Meppelen Scheppink (beiden ChristenUnie) over Armeense kwestie. Ingezonden 3 november jl.

Gevraagd besluit

Uw akkoord met beantwoording en ondertekening, mede namens de Staatssecretaris, van bijgaande aanblijdingsbrief.

Kern/samenvatting

Kamerleden vragen om Uw kwalificatie van hetgeen zich rondom 1915 onder Armeniërs heeft voltrokken. Verder informeren ze onder meer naar de verhouding tussen de Motie Rouvoet uit 2004 en Uw eerdere Kamerbrief (DEU-447/11) van 3 oktober jl. Ook roepen de Kamerleden U op om, bij een officiële reis naar Armenië, het 'Genocidemuseum' in Yerevan te bezoeken.

Het concept-antwoord stelt dat het niet aan het Kabinet is om de historische feiten vast te stellen, maar vooral aan wetenschappers, alsook de Turkse en Armeense regeringen. Verder wordt verwezen naar Kamerbrief DEU-447/11. Het Kabinet geeft uitvoering aan de Motie Rouvoet door in contacten met de Turkse regering aandacht voor het standpunt van de Kamer over de kwestie van de Armeense genocide te vragen. Het concept-antwoord geeft tot slot aan dat een officieel bezoek aan Armenië niet gepland staat.

Bijlagen:

- Aanblijdingsbrief met concept-beantwoording Kamervragen;
- Memo en Kamerbrief DEU-447/11 van 3 oktober jl.;
- Overzicht debatten Kabinet en Kamer over kwestie van de Armeense genocide.

Argumenten voor en tegen erkenning van de Armeense genocide

Algemeen:

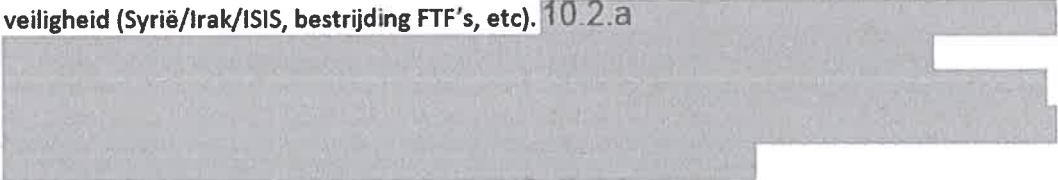

Internationaalrechtelijk geldt dat het Verdrag inzake Voorkoming en Bestrafing van Genocide uit 1948 geen terugwerkende kracht heeft. Dat neemt niet weg dat de conclusie kan zijn dat wat er toen feitelijk plaatsvond voldoet aan de criteria van het begrip genocide.

Vóór:

1. Op basis van de feiten is ontkenning niet overtuigend. Er is brede consensus onder gerenommeerde nationale en internationale wetenschappers dat er sprake was van genocide.
2. Erkenning doet recht aan internationale positie die NL nastreeft als voorvechter van mensenrechten en minderheden.
3. Talloze parlementen in en buiten Europa erkennen de genocide, waaronder de Tweede Kamer. Op regeringsniveau erkennen in Europa FRA, CYP en GRI de genocide.
4. 10.2.a
5. 10.2.a
6. Steun in de Kamer.
7. Steun aan Armenië.

Tegen:

1. Het getouwtrek tussen Turkije en Armenië om het al-dan-niet gebruiken van de term genocide heeft ertoe geleid dat de zaak in een politieke taboehoek zit. Erkenning draagt dan ook niet bij aan de verbetering van de betrekkingen tussen Turkije en Armenië en gooit zelfs extra olie op het vuur. Nederland wordt door erkenning deel van de politieke strijd tussen de twee landen.
2. Met uitzondering van Frankrijk, Griekenland en Cyprus erkent geen andere EU-lidstaat de Armeense genocide. NL erkenning zou dus breed gedeelde EU-positie doorkruisen. Weinig vooruitzicht op verandering stellingname bij andere EU-lidstaten.

3. Eventuele precedentwerking. Zo roept Oekraïne op de 'Holodomor' als genocide te erkennen. Over het algemeen kan erkenning van de ene genocide mensen en organisaties aansporen om aan te dringen op erkenning van andere vermeende genocides. Dan wordt de NLS regering steeds gedwongen uit te leggen waarom we in het ene geval anders handelen dan in een ander geval, terwijl wij, zeker bij gebeurtenissen van lang geleden, niet de 'scheiderechter' moeten zijn.
4. Schade aan de betrekkingen met Turkije op de terreinen economie, handel en internationaal-politiek. Minder Turkse bereidheid bv. tot samenwerking op alle bilaterale gebieden, waaronder veiligheid (Syrië/Irak/ISIS, bestrijding FTF's, etc). 10.2.a

5. Schade aan de betrekkingen met Azerbeidzjan. Armeense kwestie is niet een puur bilaterale kwestie tussen Turkije en Armenië. Azerbeidzjan zit indirect verweven in een constructieve oplossing voor de Armeense kwestie.
6. 10.2.a
.2.a
7. Mogelijk toenemende frictie tussen de twee gemeenschappen in Nederland.

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'
Date: donderdag 18 juni 2015 19:36:11

Dag 10.2.

Uitspraak van Michel volgt op een publieke discussie in BE die al enige tijd loopt en die de laatste maanden opnieuw opkwam. De uitspraak is dan ook gedaan in een antwoord op parlementaire vragen die gesteld zijn, van Kamerleden De Roover (N-VA) en Dewael (Open Vld).

10.2.a

Zodra we iets opvangen van de Turkse reactie hier, zullen we ons melden.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 19:08
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'

10.2.e

11.1

Nog twee korte vragen:

- is er een specifieke politieke reden waarom Michel het Belgische standpunt heeft gewijzigd? Was dit anders een politiek issue geworden dat meer gedoe zou opleveren dan de verwachtbare Turkse reactie? Of een persoonlijke overtuiging?

- als jullie iets opvangen van die Turkse reactie houden we ons aanbevolen.

Groet, en nogmaals dank,

10.2.

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 17:34:21
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'

10.2.e 10.2.e

10.2.a Hierbij de gevraagde bullets t.b.v. het bulletin van M:

Uitspraak MP Michel: Op donderdag 18 juni jl. heeft BE MP Michel in de BE Kamer van Volksvertegenwoordigers (BE TK) gedurende een debat aangegeven dat hij van mening is dat de 'tragische gebeurtenissen' die tussen 1915 en 1917 hebben plaatsgevonden in het Ottomaanse Rijk 'als een genocide moeten worden bestempeld', en dat dit ook het standpunt van de BE regering was. Hij kreeg in de Kamer veel applaus, ook vanuit de oppositie. 10.2.a

NB: Regering bestaat uit MR (Waalse liberalen), N-VA (Vlaams nationalist), Open-Vld (Vlaamse liberalen) en CD&V (Vlaamse christendemocraten).

Motie op komst: Uitspraak van Michel volgt op een discussie eind mei. Toen werd bekend dat de vier meerderheidspartijen die gezamenlijk de centrumrechtse BE regering vormen, voornemens waren een motie in te dienen. De motie betreft echter vooral een symbolische actie, waar geen juridisch gevolg aan zal worden gegeven. Ook zal geen sprake zijn van penalisering van ontkenning van de genocide, cf. bijv. Holocaust. Het gaat om een politieke daad. De motie dient (1) ingeschreven te worden, (2) in een parlementaire CIE besproken te worden (i.c. CIE BZ) en (3) plenair gestemd te worden in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Verder is, hoewel minder relevant op het dossier, ook het VLA parlement bezig met een motie.

Tijdpad motie: Wanneer de motie verwacht dient te worden is onduidelijk. Eind juni a.s. begint het BE parlementair reces. Het streven van de meerderheidspartijen is om de motie nog voorafgaand aan het reces in stemming te brengen. NB: stemming in de Senaat is niet noodzakelijk; het gaat hier immers niet om een wet.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:37
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'
Importance: High

Beste collega's,

Zouden jullie een appreciatie kunnen geven van deze ontwikkeling? Klopt het dat België nu een ander standpunt inneemt?

En waarom wisseling van standpunt, waarom nu, etc.

Alvast hartelijk dank,

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:17
To: 10.2.e
Subject: RE: Belgische regering erkent de Armeense genocide

Neen. Senaat wel.

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:16
To: 10.2.e
Subject: RE: Belgische regering erkent de Armeense genocide

Ik heb even niet paraat of dat een nieuw standpunt is. Had BEL al erkend?

De Kamervragen komen ongetwijfeld snel...

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:14
To: 10.2.e
Subject: Belgische regering erkent de Armeense genocide'

http://www.standaard.be/cnt/dmf20150618_01737341

10.2.e

.....
Directie Europa (DEU)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67 | 2594 AC Den Haag |
10.2.e

From: 10.2.e
Subject: Bullets kwestie Armeense genocide - België gaat over tot erkenning
Date: vrijdag 19 juni 2015 14:50:01

Beste 10.2.e

Hierbij een aantal bullets over de Armeense kwestie.

- 18/6 uitspraak MP Michel in Kamer van Volkvertegenwoordigers: *“de tragische gebeurtenissen die tussen 1915 en 1917 hebben plaatsgevonden in het Ottomaanse Rijk moeten als een genocide worden bestempeld”*, en dat dit ook het standpunt van de BE regering is. 10.2.a
- Uitspraak werd gedaan in antwoord op parlementaire vragen die waren gesteld en volgt op een publieke discussie die de laatste maanden opnieuw opkwam.
- 10.2.a
- 10.2.a

10.2.e

[Redacted text block]

10.2.e
10.2.e
10.2.e

Ministerie van Buitenlandse
Zaken
Directie Europa
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
<http://www.government.nl>

10.2.e

Datum 26 mei 2015
Betreft Uw brief van 22 april jl.

Onze referentie
DEU-0233/2015

Geachte heer 10.2.e

Dank voor uw brief van 22 april jl. aan Minister Koenders. Mij is verzocht deze namens hem te beantwoorden.

In uw brief wijst u op het belang van de herdenking van de verschrikkelijke gebeurtenissen van 1915 in het Ottomaanse Rijk en verzoekt u om deze gebeurtenissen als genocide te bestempelen. Tevens bent u van mening dat het sturen van de Nederlandse ambassadeur in Georgië niet de juiste vertegenwoordiging zou zijn, en dat daarom Minister Koenders of een collega naar de herdenking in Jerevan zou moeten afreizen. Hiernaast lijkt het u noodzakelijk om een speciale zitting in de Tweede Kamer te organiseren waarbij de slachtoffers van deze tragische gebeurtenissen worden herdacht en verzoekt u de gebeurtenissen in deze zitting als 'genocide' te bestempelen.

Met deze brief wil ik u bedanken voor uw betrokkenheid en uw advies. De Nederlandse regering is het met u eens dat de gebeurtenissen van 1915 vreselijk zijn en het veroorzaakte leed groot. Nederland betreurt ten eerste alle slachtoffers die in 1915 zijn gevallen. Minister Koenders heeft dan ook namens de Nederlandse regering zijn afschuw over de gebeurtenissen uitgesproken.

De Nederlandse regering is van mening dat de aanwezigheid van de Nederlandse ambassadeur in Georgië, de hoogst geaccrediteerde vertegenwoordiger van de Nederlandse staat in Armenië, bij de herdenking van de kwestie van de Armeense genocide in Jerevan een juiste keuze is geweest. Met zijn aanwezigheid heeft het kabinet zijn medeleven tot uitdrukking gebracht met de nabestaanden van de slachtoffers van de gebeurtenissen van 1915. Tevens is het kabinet van mening dat met deze keuze recht is gedaan aan een waardige herdenking van deze verschrikkelijke gebeurtenissen.

Het is echter niet aan het kabinet om deze historische gebeurtenissen te duiden. Dat is aan wetenschappers, alsook aan de Turkse en Armeense regeringen gezamenlijk. Het kabinet betreurt de voortdurende controverse hierover. Het is aan beide landen om in een goede sfeer tot een waardige en respectvolle herdenking van de slachtoffers te komen; dat is in ieders belang en zou voorop moeten staan.

Datum

21 mei 2015

Onze referentie

DEU-0233/2015

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
namens deze.

10.2.e

10.2.e

Waarnemend Directeur Directie Europa

10.2.e

Van: PS

Aan: DF

Datum: 29 april 2015

Onderwerp: burgerbrief / 100 jaar geleden vervolgingen christelijke Armeniërs

De minister ontving bijgaande brief van 10.2.e

Graag behandeling overnemen.

10.2.e

via DeU³₂

10.2.e kun je te ee selectie
make uit onze commentaren?

Wel een beetje moed - raad tijd

10.2.e

↳ 10.2.e heeft al een aantal burgerbrieven
gedaan; die kan wellicht 't overnemen

↳ 10.2.e

want je dit anders dan
847 of 848?

10.2.e

BZ-2015.29340

10.2.e

10.2.e

Aan Ministerie van Buitenlandse Zaken,
t.a.v. de Weled. heer Bert Koenders,
Minister B.Z.
Bezuidenhoutseweg 67,
2594 AC Den Haag

10.2.e

Geachte heer Koenders,

Het is overmorgen, 24 april 2015 precies 100 jaar geleden dat in het Ottomaanse Rijk de pogroms en vervolgingen begonnen tegen de christelijke Armeniërs die toen nog in Anatolië woonden. Ze zijn bij duizenden vervolgd, beroofd van eigendommen, hun kerken werden afgebroken of verwoest en mannen, vrouwen en kinderen werden blootgesteld aan lange, uitputtende voertochten richting woestijn van Syrië. In totaal zijn minstens, 1,5 miljoen Armeniërs omgekomen in de jaren 1915-1918. Ik heb hier destijds studie van gemaakt en hierover ook gepubliceerd. In Groningen heb ik ontmoetingen gehad met Armeniërs, wier voorouders geleden hebben onder het meedogenloze bewind van de Jonge Turken.

Nu, 100 jaar later, is voor onze Nederlandse samenleving de tijd gekomen om niet langer meer te spreken van de "kwestie Armenië", zoals in politieke wandelgangen nog wordt beweerd, maar van genocide. De Armeens/Turkse schrijver Hrant Dink heeft na zijn publicatie zijn heldere, onverbloemde zienswijze op straat met de dood moeten bekopen. Zijn heldenmoed om de waarheid te vertolken, moet ons als leidraad gelden. Een Vlaams spreekwoord dat ik eens op een wand in het stadhuis van Leuven tegenkwam luidt: "Het is eigen aan de waarheid, dat ze langzaam door de tijd wordt onthuld". Zo is het ook hier het geval, geachte bewindsman Koenders. Het zou u daarom sieren indien u of een collega van u bij de aanstaande herdenking in Jerevan aanwezig bent. Het sturen van de ambassadeur van Georgië vind ik niet de juiste vertegenwoordiging in dezen. Toen de vorst van Saoedi-Arabië was overleden, kwamen daar Koning Willem-Alexander en de toenmalige Minister van Buitenlandse Zaken, nog wel naar een land dat qua mensenrechten niet bepaald een schoon blaasje heeft.

Het zou ook juist, wat zeg ik, zelfs noodzakelijk zijn, om in de Tweede Kamer der Staten-Generaal de tragische gebeurtenissen van de Armeniërs in een speciale zitting te herdenken, waarbij u als woordvoerder de massaslachting als genocide bestempelt. Ik verzoek u met deze brief dat te doen en daarbij niet te aarzelen. Denkt u daarbij aan de motie van CU-voorman Voordewind in dezen. Hij heeft een ferm voorbeeld gegeven. U kunt toch niet achterblijven? U vertegenwoordigt weliswaar een klein land, maar een stem die de waarheid laat klinken, kan verdragend zijn. Een Fries spreekwoord zegt: *de wierhiet hat in skel lidd*. U zou het op een bordje bij de ingang van uw kantoor kunnen hangen.

Met vertrouwen spreek ik uit dat u als democratisch gezagsdrager mijn aanbeveling overneemt.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

10.2.e

BZ -
(2015.27340)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

10.2.e

Ministerie van Buitenlandse
Zaken
Directie Europa
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
<http://www.government.nl>

Contactpersoon
10.2.e

Datum 26 mei 2015
Betreft Uw brief van 22 april jl.

Onze referentie
DEU-0233/2015

Geachte 10.2.e

Graag verwijst ik naar uw brief van 7 april jl. aan Z.M. Koning Willem-Alexander. Mij is verzocht deze namens hem te beantwoorden.

In uw brief wijst u op de gebeurtenissen van 1915 en de link die uw familie met deze gebeurtenissen heeft. Tevens meldt u uw teleurstelling over het standpunt van de regering en de afvaardiging van de Nederlandse ambassadeur in Georgië naar de 100-jarige herdenking van de kwestie van de Armeense genocide.

Met deze brief wil ik u bedanken voor uw betrokkenheid en uw advies. Ik wil benadrukken dat de Nederlandse regering de gebeurtenissen in 1915 zeker niet ontkent, maar van mening is dat het niet aan haar is om deze gebeurtenissen te dulden. Zij is van mening dat dit een taak is van wetenschappers als ook van de Turkse en Armeense regeringen gezamenlijk.

De Nederlandse regering is van mening dat de aanwezigheid van de Nederlandse ambassadeur in Georgië, de hoogst geaccrediteerde vertegenwoordiger van de Nederlandse staat in Armenië, bij de herdenking van de kwestie van de Armeense genocide in Jerevan een juiste keuze is geweest. Met zijn aanwezigheid heeft het kabinet zijn medeleven tot uitdrukking gebracht met de nabestaanden van de slachtoffers van de gebeurtenissen van 1915. Tevens is het kabinet van mening dat met deze keuze recht is gedaan aan een waardige herdenking van deze verschrikkelijke gebeurtenissen.

Hiernaast zijn bij het herdenkingsconcert in Den Haag, de Directeur Directie Europa van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Directeur Integratie en Samenleving van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aanwezig geweest. Ook hiermee heeft het kabinet zijn medeleven met de nabestaanden van de slachtoffers tot uitdrukking gebracht.

Datum

21 mei 2015

Onze referentie

DEU-0233/2015

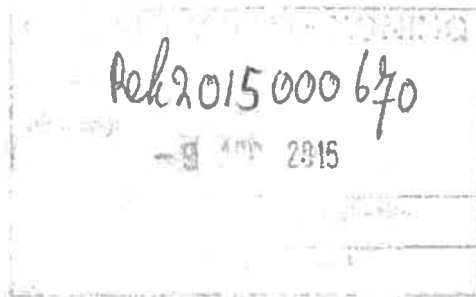
Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
namens deze,

10.2.e

waarmemend Directeur Directie Europa

10.2.e

Zijne Majesteit de Koning
 P/a Kabinet van de Koning
 Postbus 20016
 2500EA Den Haag

7 april 2015

Majesteit.

Ik wil U graag mijn boek, 10.2.e aanbieden.

Het beschrijft het levensverhaal van mijn Armeense grootouders, die de genocide van 1915 op de Armeniërs hebben overleefd. In hun voetsporen heb ik door het huidige Turkije gereisd op zoek naar sporen van Armeniërs en mijn familiegeschiedenis.

U zult ongetwijfeld op de hoogte zijn van de historische en politieke feiten over de gebeurtenissen van 1915. Ook na honderd jaar is het onderwerp actueel, zowel in het binnen- als buitenland.

Door de herinneringen van mijn grootouders vast te leggen hoop ik dat hun getuigenis niet verloren gaat en uiteindelijk bijdraagt aan de erkenning van de genocide waar de Armeniërs recht op hebben ondanks allerlei politieke- en economische obstakels, die de erkenning tot nu toe in de weg staan.

Mijn grootouders woonden sinds 1976 in Nederland. Ze waren de Nederlands regering en samenleving zeer dankbaar dat ze in Nederland een veilig en vreedzaam leven konden leiden. Beide hadden groot respect voor Uw grootmoeder en moeder die ze ook als hun Koningin beschouwden.

Mijn grootouders zijn overleden zonder de erkenning meegemaakt te hebben. Ik, en samen met mij nog vele anderen, blijven hopen dat de menselijke maat en rechtvaardigheid uiteindelijk zal zegevieren.

Des te teleurstellender was de standpunt van onze regering. Volgens minister Koenders is de Nederlandse ambassadeur in Georgië, een "waardige vertegenwoordiger van de Nederlandse staat" tijdens de 100-jarige herdenking van de Armeense genocide op 24 april aanstaande in Armenië.

Dit zou "recht" doen aan een waardige herdenking van "de verschrikkelijke gebeurtenissen".

Ik vraag me af of dit ook een waardige vertegenwoordiging zou zijn tijdens een herdenking van de Joodse genocide en of we de Joodse genocide ook kunnen kwalificeren als "verschrikkelijke gebeurtenissen".

Ook het ontbreken van regeringsvertegenwoordigers tijdens de herdenkingsplechtigheden in Nederland is zeer teleurstellend.

Het blijven ontkennen en niet openlijk erkennen van de Armeense genocide betekent ook na honderd jaar, de voortzetting ervan. U en onze regering hebben de middelen om dit te stoppen.

Ik blijf hopen op een echte waardige vertegenwoordiging van de Nederlandse regering in Armenië.

Ik blijf hopen op regeringsvertegenwoordigers tijdens herdenkingsplechtigheden in Nederland.

Ik blijf hopen op erkenning door Turkije.

Ik blijf hopen....

10.2.e

From: 10.2.e
Subject: Armenië / Duitsland / update 24 april
Date: vrijdag 24 april 2015 11:07:48

Beste collega's,

Ook met dank aan 10.2. en 10.2.e hierbij een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen sinds gisteravond. Vanavond is er nog een (reguliere) regeringspersconferentie waar eea wellicht nog aan de orde komt, mocht dat nog nieuws opleveren, dan melden we dat uiteraard.

Reacties op rede Gauck

Met zijn rede bij de herdenkingsplechtigheid in de Dom gisteravond heeft bondspresident Gauck onomwonden van volkerenmoord gesproken, zo is de analyse. (NB gesproken tekst wordt vandaag nog door Präsidialamt verstuurd 10.2.a
 .)

In de Duitse kranten klinkt zonder uitzondering kritiek aan het adres van de Bondsregering en lof voor de opstelling van Gauck. De Süddeutsche Zeitung prijst Gauck dat hij de moed heeft de waarheid te benoemen (Gauck als "nationale apotheker, die ook het bittere medicijn niet schuwt als het de genezing dient"). De krant verwijt de Bondsregering om de waarheid heen te draaien, met Steinmeier voorop ("onverschillige realpolitik"). Volgens SZ hat zijn ministerie liever gezien dat het begrip 'volkerenmoord' überhaupt niet in het voorstel van de coalitiepartijen voorkwam. 10.2.a
 De Frankfurter Allgemeine plaatst het 'historisch geheugenverlies' van Turkije in haar commentaar tegenover de gedenkcultuur in Duitsland, die helpt met het verleden in het reine te komen. Alleen al daarom was het goed geweest als de Bondsregering zich in de discussie 'opener en waardiger' opgesteld had. (In FAZ komt overigens ook voormalig Europarlementariër voor GroenLinks Legendijk aan het woord, hij noemt de Gallipoli-herdenking een "schaamteloze en al te doorzichtige afleidingsmanoeuvre".) Handelsblatt vindt het "deprimerend" te zien hoeveel moeite het Duitse politici nog altijd kost de volkerenmoord te erkennen. Die Welt deelt bovenstaande analyse maar vraagt zich af wat de Bondsdag met haar opstelling hoopt te bereiken (alleen het ergeren van Turkije is niet genoeg); de Bondsdag zou Turkije moeten uitleggen dat in het reine komen met het verleden voorwaarde is voor 'lidmaatschap van de Europese club'. Maar juist Duitsers weten als geen ander dat omgang met het verleden zich niet door buitenstaanders laat dwingen, verzucht de krant.

Bondsdagdebat

Vanmorgen vond in de Bondsdag plenair debat over de 'verdrijving en massamoorden van Armeniërs' plaats. Verschillende fracties hadden moties ingediend, meeste aandacht ging uit naar de motie van coalitiepartners CDU/CSU en SPD (jullie gisteren toegegaan). In het debat spraken alle partijen van volkerenmoord en verwezen naar de rede van Gauck gisteravond.

Bondsdagvoorzitter Lammert opende met zeer duidelijke uitspraak dat in 1915 van volkerenmoord sprake was geweest, daarbij verwijzende naar genocide-definitie in VN-kader. Hij sprak uitdrukkelijk waardering uit voor de Turkse opvang van vluchtelingen uit de regio, en benadrukte dat de huidige Turkse regering niet verantwoordelijk is voor hetgeen destijds gebeurd is – maar wel voor hoe er nu mee wordt omgegaan. Ook Duitsland moet het debat over de volkerenmoord aangaan, om een geloofwaardige gesprekspartner voor beide zijden te zijn.

De Duitse rol en samenwerking met het Osmaanse rijk in 1915 nam ook bij volgende sprekers een belangrijke plaats in. Erlar (SPD) spreekt van 'historische Mitschuld' en benadrukt de inzet op toenadering en verzoening, die ook in de motie van de coalitiepartners is opgenomen. Bergner (CDU) vraagt verontschuldiging voor het feit dat het Duitse Rijk destijds niets gedaan heeft om de verschrikkingen te verhinderen. Röttgen (CDU en vz VC BZ) spreekt van bijzondere Duitse verantwoordelijkheid.

Oppositiepartijen Linke (Jelpke) en Grünen (Özdemir) spreken zich zeer kritisch uit over houding van de Bondsregering. Deze zou zonder voorwaarden de Duitse betrokkenheid moeten erkennen (Jelpke). Als het aan de Bondsregering lag, zou nog steeds de Turkse 'narrative' gebruikt worden

(Özdemir). 10.2.a

?

Verdere procedure Bondsdag, stappen Bondsregering

Uitkomst van debat in Bondsdag (eerste reactie op de verschillende voorstellen) wordt voor 'Mitberatung' (advies) doorverwezen naar de VC BZ. Deze commissie zal een "Beschlussempfehlung" (aanbeveling voor besluit) aan het plenum doen. Deze komt vervolgens op de agenda voor de plenaire vergadering; de fracties in de commissie besluiten op welke termijn het onderwerp in het plenum wordt behandeld. Na behandeling in de plenaire vergadering ligt er een 'besluit van de Bondsdag'. De regering hoeft zich daarover niet uit te spreken, maar kan dat uiteraard wel doen. Bovendien kan de commissie in haar reactie de regering om een stellingname vragen (in dit geval bijv. van MinBZ Steinmeier). Op welke termijn de commissie met een reactie moet komen, is niet vastgelegd; in dit geval verwacht de griffie gezien alle ophef dat het onderwerp snel (als in: binnen enkele weken) behandeld wordt; 10.2.a

Staatsminister Roth in Armenië

Staatsminister Roth woont namens de Bondsregering de herdenking in Jerevan bij. Bezoek staat geheel in teken van de herdenking; hij zal geen verdere bilaterale gesprekken met de Armeense regering voeren. Hij heeft wel met maatschappelijke organisaties gesproken, ook die gesprekken in de context van de herdenking.

Met groeten,

10.2.e

Q&A's kwestie Armeense genocide t.b.v. mogelijk AO

Q: Wat doet het kabinet om uitvoering te geven aan de motie-Rouvoet van 2004?

A:

- Het kabinet geeft uitvoering aan de motie Rouvoet door bij voorkomende gelegenheden de kwestie van de Armeense genocide op te brengen in contacten met Turkije.
- Het kabinet wijst er in die contacten met de Turkse autoriteiten op dat het ook in het belang van Turkije is om te komen tot goede betrekkingen met Armenië en tot een gezamenlijke verwerking van het verleden.
- Verder blijft de regeringsinzet erop gericht de kwestie van de Armeense genocide – bilateraal en via de EU – bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te bespoedigen.

Q: Betekent de deelname van de NLse ambassadeur in Tbilisi aan de herdenkingsplechtigheid in Yerevan op 24 april dat het kabinet zijn standpunt inzake de motie-Rouvoet heeft gewijzigd?

A:

- Nee, het kabinet handhaaft de interpretatie die voorgaande kabinetten aan de motie hebben gegeven: de motie is ondersteunend aan de regeringsinzet om de kwestie van de Armeense genocide – bilateraal en via de EU – bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te bespoedigen.

Q: waarom blijft het kabinet weigeren de gebeurtenissen van 1915 als 'genocide' aan te duiden?

A:

- Het kabinet wil allereerst benadrukken dat de gebeurtenissen in 1915 en 1916 vreselijk waren en groot leed hebben veroorzaakt. Daar bestaat geen misverstand over. Er bestaat onder wetenschappers een grote mate van consensus over deze gebeurtenissen.
- De vaststelling of hier in juridische zin sprake is geweest van genocide, is evenwel niet aan het kabinet.
- Daarbij is het kabinet van mening dat een oordeel van zijn kant over de toepasselijkheid van deze term op dit moment niet zou bijdragen aan een oplossing

en de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door beide landen. Zoals vaker gezegd is dat primair aan beide landen zelf.

Q: kan er over de kwestie van de Armeense genocide wel vrijelijk worden gesproken in Turkije?

A:

- Het kabinet is in algemene zin bezorgd over ontwikkelingen in Turkije ten aanzien van de rechtsstaat en fundamentele rechten, in het bijzonder vrijheid van meningsuiting, media- en internetvrijheid en onafhankelijke rechtspraak. Dat er sprake is van serieuze tekortkomingen, is evident.
- Veroordeling vanwege de erkenning van de Armeense genocide gebeurt in Turkije op basis van Artikel 301 van het Wetboek van Strafrecht, dat 'beleiding van de Turkse natie' strafbaar stelt.
- De afgelopen jaren zijn er, voor zover bekend, geen veroordelingen geweest betreffende overtreding van artikel 301 vanwege erkenning van de Armeense genocide.
- Het Europese hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg heeft niettemin geoordeeld dat het artikel de vrijheid van meningsuiting aan banden legt en roept de Turkse overheid op tot herziening van het artikel.

Q. Waarom stuurt NL 'slechts' zijn ambassadeur in Georgië naar de herdenking in Yerevan, en niet bijvoorbeeld de minister van BZ?

A:

- Het kabinet is van mening dat de keuze om de hoogst geaccrediteerde vertegenwoordiger van de Nederlandse staat in Armenië af te vaardigen recht doet aan een waardige herdenking van deze verschrikkelijke gebeurtenissen.

Q: welke afvaardiging wordt er door andere EU-landen naar Yerevan gestuurd?

A:

- In veel EU-landen is nog geen besluit genomen over deelname aan de 100-jarige herdenking van de kwestie van de Armeense genocide in Jerevan op 24 april 2015. Verschillende landen overwegen deelname op parlementair, (hoog)-ambtelijk en/of ambassadeurs niveau.
- Van Frankrijk is bekend dat het op hoog regeringsniveau aanwezig zal zijn.

Q: gaat de Turkse gemeenschap in NL opnieuw een tegendemonstratie houden in Almelo, op of rond 24 april?

A:

- Een ieder heeft in NL het recht om vreedzaam te demonstreren, binnen de kaders van de wet.
- Zoals in antwoord op eerdere Kamervragen al aangegeven, is het kabinet van mening dat de gebruikte leuzen en gespeelde muziek tijdens de Turkse demonstratie in Almelo van juni 2014, niet bijdroegen aan een oplossing van deze kwestie.
- In de aanloop naar de herdenking van april 2015, heeft kabinet de Turkse autoriteiten, zowel in NI als in Ankara, er nog een keer op gewezen dat de kwestie van de Armeense genocide gevoelig ligt en opgeroepen verantwoordelijk om te gaan met deze situatie.

Q: wat vindt de regering van het feit dat de herdenking van de slag om Gallipoli dit jaar in Turkije op 24 april plaatsvindt (dezelfde dag als de genocideherdenking in Armenië), terwijl Turkije deze herdenking voorheen op 18 maart organiseerde?

A:

- Ik doe geen uitspraak oer de Turkse planning, dat is aan Turkije.

Q: Is het kabinet voornemens iemand aanwezig te laten zijn bij de Gallipoli-herdenking in Turkije op 24 april?

A:

- Het kabinet heeft nog geen beslissing genomen wie namens Nederland bij de Gallipoli-herdenking zal zijn in Turkije. Vanuit Nederland zal in ieder geval geen vertegenwoordiger aanwezig zijn.

WV / Armeense genocidekwestie / deelname CdP bij herdenking Jerevan

- Nederland betreurt ten eerste alle slachtoffers die in 1915 en 1916 zijn gevallen; de gebeurtenissen toen waren vreselijk en hebben groot leed veroorzaakt. Geen misverstand daarover.
- Op 24 april 2015 vindt in Jerevan de 100-jarige herdenking van de kwestie van de Armeense genocide plaats. De Nederlandse Ambassadeur in Georgië, die ons land ook in Armenië vertegenwoordigt, zal die herdenking namens Nederland zal bijwonen.
- Met deze aanwezigheid wil het kabinet zijn medeleven tot uitdrukking brengen met de nabestaanden van de slachtoffers van de gebeurtenissen van 1915 en 1916.
- Het kabinet bekijkt eventuele betrokkenheid bij herdenkingsbijeenkomsten van de kwestie van de Armeense genocide steeds van geval tot geval (voor vragen naar vertegenwoordiging kabinet bij herdenkingsbijeenkomsten in Nederland).
- Het kabinet heeft nog geen beslissing genomen wie namens Nederland bij de Gallipoli-herdenking zal zijn in Turkije. Desgevraagd: ik doe geen uitspraken over de Turkse planning, dat is aan Turkije.

PASSIEF

Bij vragen waarom het kabinet de gebeurtenissen niet als genocide herkent:

- Zoals gezegd betreurt het kabinet ten eerste alle slachtoffers die in 1915 en 1916 zijn gevallen; de gebeurtenissen toen waren vreselijk en hebben groot leed veroorzaakt. Geen misverstand daarover.
- Onder historici en wetenschappers bestaat een grote mate van consensus over deze gebeurtenissen, maar de vaststelling of dit juridisch gezien genocide was is niet aan het kabinet. Het kabinet vindt namelijk dat een oordeel van zijn kant of die term van toepassing is niet bijdraagt aan wat wij willen: namelijk de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door Turkije en Armenië. Dat moeten vooral de twee landen zelf doen.
- Het kabinet zet er dan ook nog altijd op in om de kwestie van de Armeense genocide bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te bespoedigen. Zoals gevraagd in de motie Rouvoet uit 2004.
- Bij doorvragen over andere landen: NL positie vergelijkbaar met die van de meeste andere EU partners.

Achtergrond:

- Armenië zal dit jaar de gebeurtenissen uit 1915 en 1916 grootschalig herdenken, toen meer dan een miljoen slachtoffers vielen tijdens massale deportaties van Armeniërs uit het Ottomaanse Rijk. Turkije erkent dat er toen veel slachtoffers zijn gevallen, maar spreekt tegen dat er sprake was van genocide/bewust uitroeien van de Armeense gemeenschap.
- Herdenkingen in zowel Jerevan als daarbuiten, o.a. Almelo. Oogmerk is ook officiële erkenning van de gebeurtenissen als 'genocide' door zoveel mogelijk staten.
- Meeste EU-lidstaten erkennen de genocide niet op regeringsniveau. Veel lidstaten, waaronder DUI, zelfde positie als NL: parlementaire resoluties/moties aangenomen, maar geen formele erkenning als 'genocide' door de regering (motie Rouvoet 2004). Uitzonderingen zijn GRIE, CYP en FRA. Ook VS spreekt van regeringswege niet van 'genocide'.
- Motie Rouvoet: ondersteunend aan de regeringsinzet om de kwestie van de Armeense genocide – bilateraal en via de EU – in Turkije bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te bespoedigen. Het kabinet heeft destijds ook gezegd hoe het met de motie omgaat. Daarbij ging het niet alleen om de relatie met Armenië, maar ook om de erkenning van de genocide. De regering heeft gezegd dat zij die terminologie niet overneemt (maar spreekt van de kwestie van de Armeense genocide) en er ook niet zelf een definitie van geeft, maar dat zij dit element wel van cruciaal belang vindt in de betrekkingen met Turkije.

- Gallipoli-herdenking: Turkije houdt de 100-jarige herdenking van de slag om Gallipoli op dezelfde dag als de herdenking in Jerevan. NL heeft nog niet besloten wie daaraan zal deelnemen. Deelname uit NL zelf ligt niet voor de hand gezien neutrale status NL in WO-I.

Aan M
 Van DEU
 Via DGES
 Kopie aan SG
 Afgestemd met

TER BESLISSING**Datum**

16 maart 2015

Onze Referentie

DEU-110/2015

Opgesteld door

10.2.e

memo

Mondelinge vraag over kwestie Armeense genocide

Aanleiding

Mogelijke mondelinge vraag van het lid VOORDEWIND (ChristenUnie) aan de minister van Defensie, bij uw afwezigheid, over het bericht dat het Europees Parlement, middels een aangenomen resolutie, lidstaten opdraagt de Armeense genocide te erkennen in het kader van de 100 jarige herdenking (Civilnet.am, 12 maart 2015).

Gevraagd besluit

Akkoord met bijgaande spreektekst, Q&A's en achtergrondinformatie t.b.v. de Minister van Defensie.

Toelichting

Spreektekst

- Bekend met resolutie waarin het Europees Parlement een oproep doet aan Europese lidstaten [NB niet "opdraagt" want resoluties van het EP hebben niet hetzelfde gewicht als een Kamermotie.]. Strekking: *"Calls, ahead of the 100th anniversary of the Armenian genocide, on all the Member States to acknowledge it, and encourages the Member States and the EU institutions to contribute further to its recognition"*.
- Het kabinet wil allereerst benadrukken dat de gebeurtenissen in 1915 en 1916, waarbij meer dan één miljoen Armeniërs zijn omgekomen, vreselijk waren. Daar kan geen misverstand over bestaan.
- Het kabinet is van mening dat een uitspraak van zijn kant over de toepasselijkheid van de term genocide niet bijdraagt aan een oplossing en de noodzakelijke verwerking van het verleden door beide landen.
- Bij verder doorvragen over Armeense genocidewestie: Uw Kamer ontvangt spoedig de antwoorden van het kabinet op uw vragen uit het Schriftelijke AO over deze kwestie.

Q. NL aanwezigheid bij de 100-jarige herdenking van de kwestie van de Armeense genocide?

A.

- Voor wat betreft eventuele aanwezigheid bij herdenkingsbijeenkomsten maakt het kabinet steeds een zorgvuldige afweging.
- Het kabinet heeft besloten dat de Nederlandse ambassadeur in Georgië, die ons land ook in Armenië vertegenwoordigt, de 100-jarige herdenking op 24 april 2015 in de Armeense hoofdstad Jerevan zal bijwonen.
- Het kabinet wil hiermee zijn medeleven tot uitdrukking brengen met de nabestaanden van de slachtoffers van de gebeurtenissen van 1915.
- Het kabinet is van mening dat de keuze om de ambassadeur in Armenië ons land te laten vertegenwoordigen, recht doet aan een waardige herdenking van deze verschrikkelijke gebeurtenissen en aansluit bij wat voor zover nu bekend het merendeel van de EU-lidstaten zal doen.

Datum

16 maart 2015

Onze Referentie

DEU-

Q. NL aanwezigheid bij de Gallipoli-herdenking?

A.

- NL is - net als zeer veel andere landen - uitgenodigd voor herdenking Gallipoli-landing.
- Nog geen besluit over aanwezigheid genomen.
- NL was neutraal tijdens WOI en dus ook niet betrokken bij de slag om Gallipoli.
- Deelname door NL aan deze herdenking ligt daarom niet voor de hand.

Achtergrond:

- Armenië is voornemens om in 2015 de gebeurtenissen uit 1915 grootschalig te herdenken (1915: massale deportaties van Armeniërs uit het toenmalige Ottomaanse Rijk, waarbij zeer honderdduizenden slachtoffers vielen. Turkije erkent dat er toen veel slachtoffers zijn gevallen, maar spreekt tegen dat er sprake was van genocide/bewust uitroeien van de Armeense gemeenschap).
- Herdenkingen in zowel Jerevan als daarbuiten (in Nederland o.a. in Almelo). Oogmerk is mede ook officiële erkenning van de gebeurtenissen als 'genocide' door zoveel mogelijk staten.
- Meeste EU-lidstaten erkennen de genocide niet. Vele daarvan, waaronder DUI, zijn in dezelfde positie als NL: parlementaire resoluties/moties aangenomen, maar geen formele erkenning als 'genocide' door de regering (motie Rouvoet 2004). Uitzonderingen zijn GRIE, CYP en FRA. Ook VS spreekt van regeringswege niet van 'genocide'.
- Motie Rouvoet: ondersteunend aan de regeringsinzet om de kwestie van de Armeense genocide - bilateraal en via de EU - in Turkije bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te bespoedigen. Tijdens het debat over de Staat van de Europese Unie in oktober 2006 gaf de heer Rouvoet aan dat formulering "de kwestie van de Armeense genocide" perfect aansloot bij de formulering van de motie (zie Kamerstuk d.d. 10 oktober 2006, met kenmerk 30802).

- 10.2.a

Resoluties EP over de kwestie van de Armeense genocide

Datum

16 maart 2015

Onze Referentie

DEU-

De Europese Raad neemt jaarlijks een "EU Annual Report on Human Rights and Democracy in the World" aan (voor het laatst in juni 2014, over het jaar 2013). In dit rapport stond geen verwijzing naar de Armeense genocidekwestie. Over dit rapport heeft het Europees Parlement op 12 maart 2015 een resolutie aangenomen (bestaande uit ruim 200 artikelen), getiteld "*on the Annual Report on Human Rights and Democracy in the World 2013 and the European Union's policy on the matter (2014/2216(INI))*". Artikel 77 daarvan gaat over de kwestie van de Armeense genocide: "*Calls, ahead of the 100th anniversary of the Armenian genocide, on all the Member States to acknowledge it, and encourages the Member States and the EU institutions to contribute further to its recognition*". Tijdens de plenaire stemming is het woord "*legally*" uit de tekst verwijderd om de oproep enigszins af te zwakken.

Het EP heeft al in 1987 een resolutie aangenomen (Resolution on a political solution to the Armenian question, doc. A2-33/87), waarin het EP o.a. stelt dat het:

2. Believes that the tragic events in 1915-1917 involving the Armenians living in the territory of the Ottoman Empire constitute genocide within the meaning of the convention on the prevention and the punishment of the crime of genocide adopted by the UN General Assembly on 9 December 1948; Recognizes, however, that the present Turkey cannot be held responsible for the tragedy experienced by the Armenians of the Ottoman Empire and stresses that neither political nor legal or material claims against present-day Turkey can be derived from the recognition of this historical event as an act of genocide;

3. Calls on the Council to obtain from the present Turkish Government an acknowledgment of the genocide perpetrated against the Armenians in 1915-1917 and promote the establishment of a political dialogue between Turkey and the representatives of the Armenians;

4. Believes that the refusal by the present Turkish Government to acknowledge the genocide against the Armenian people committed by the Young Turk government, its reluctance to apply the principles of international law to its differences of opinion with Greece, the maintenance of Turkish occupation forces in Cyprus and the denial of existence of the Kurdish question, together with the lack of true parliamentary democracy and the failure to respect individual and collective freedoms, in particular freedom of religion, in that country are insurmountable obstacles to consideration of the possibility of Turkey's accession to the Community;

Deze erkenning, en oproep aan Turkije om de genocide als zodanig te erkennen, werd herhaald in resoluties van 2000, 2002 en 2005. Het EP heeft op de voorlopige agenda van de mini-plenaire op 15 april 2015 een debat met resolutie naar aanleiding van de 100e herdenking van de kwestie van de Armeense genocide op de agenda gezet.

